

Natasha Simonen
LL, erikoistuva lääkäri
Tyks, Totek
nmasim@utu.fi

Aina valmiina

– vapaapalokuntalaisen arki ja juhla

Kännykkä soi klo 04:30. ”Mutta enhän mä päivystä”, on ensimmäinen ajatukseni. ”Anestesia­lääkäri Simonen”, vastaan puhelimeen unisena. ”Tavoittamis­palvelun ilmoitus. Turun hätäkeskus, tehtävä 422, maastopalo, keskisuuri, Kaarina.” Heti automaatin äänen kuultuani tajuan olevani kotona. Tällä kertaa hälytys tuli palokunnan keikalle.

► Vapaapalokuntatoiminta perustuu nimensä mukaisesti vapaaehtoisuuteen ja haluun auttaa, sillä palkkaa työstä ei yleensä makseta. Silti keikalle lähdetään niin saunan lauteilta kuin perhejuhlistakin. Vapaapalokuntalaiset kutsutaan apuun esimerkiksi tulipalon, liikenneonnettomuuden tai ensivastetehtävän sattuessa. Vapaapalokuntalaisen tulee aina olla valmiina lähtemään, kuten päivystävän anestesia­lääkärinkin. Sillä erolla tosin, että anestesia­lääkäri on pääosin valmiudessa vain päivystystäessään.

Nykyaikana vapaapalokuntalaiselta vaaditaan pitkälti samaa kuntoa ja koulutustasoa kuin ammattilaiselta: esimerkiksi savusukeltajat joutuvat läpäisemään samat kuntotestit

Vapaapalokuntalaisen tulee olla valmiina lähtemään.

kuin ammattilaispalomiehetkin. Hälytystehtäviä kertyy VPK:sta riippuen muutamista jopa reiluun sataan vuodessa, ja niiden lisäksi edellytetään ammattitaidon ylläpitämistä viikoittaisissa harjoituksissa. Siellä treenataan letkuselvityksiä, savusukellusta, kattotyöskentelyä, pintapelastusta ja ensiaputaitoja

sekä tutustutaan ympäristön riskikohteisiin – vain muutamia asioita mainitakseni.

Toimin tällä hetkellä enimmäkseen Turussa sijaitsevassa Kaarinan VPK:ssa, joka on perustettu vuonna 1899. Palokuntamme kuuluu Turun alueen lisäksi hälytysvasteeseen myös kaikissa Varsinais-Suomen suurissa tulipaloissa vesihuoltotoimintamme takia. Keikkoja kertyykin lähemmäs sata vuodessa, joskus myös muiden pelastuslaitosten puolella. Tätä juttua kirjoittaessani Pyhärannan suur­metsäpalo on juuri saatu taltutettua. Pelkästään meidän palokunnastamme metsäpalossa vietettiin muutaman päivän aikana yli 500 työtuntia, keskimäärin 27 tuntia henkilöä kohden. Aika hyvin harrastukseksi! Vertailun vuoksi vanhassa kotipalokunnassani Hollolassa Herralan kylässä hälytyskello kilisee kymmenestä kahteenkymmeneen kertaa vuodessa.

Hälytysosastojen lisäksi palokunnissa toimii usein myös muita osastoja, kuten naisosasto, nuoriso-osasto, veteraaniosasto ja soittokunta. Itse aloitin palokuntaurani tokaluokkalaisena Herralan VPK:n nuoriso-osastossa kaverini houkuttelemana. Herrala on pieni kylä, ja lapsuudessani palokunta oli varhaisnuorisokerhon ohella ainoa harrastus, jota kylällä oli mahdollisuus harrastaa. Valinta ei siis ollut vaikea. Kuten nykyäänkin, >>

Kirjoittaja savusukellusharjoituksessa. Kuva Natasha Simosen perhealbumista.

Vesiesteen ylitys CTIF-kisoissa Itävallassa, toimessa Herralan ja Kaarinan yhteisjoukkue. Kuva Roosa Hyppölä, 2017.

Ryhmänjohtajakurssilaiset ryhmäytymässä Palotarusuurleirillä Padasjoella. Kuva Natasha Simonen, 2010.

harrastus oli myös ilmainen, mikä nelilapsisessa perheessä ilahdutti vanhempiani. Lisäksi ajattelin, että palokunnassa voisin oppia hyödyllisiä juttuja ja tietysti päästä ajamaan paloautolla. Elinikäisistä kavereista ja tärkeistä kansalaistaidoista en osannut kahdeksanvuotiaana edes haaveilla, puhumattakaan mahdollisesta sysäyksestä anestesialääkärin uralle.

Nuoriso-osastossa harjoituk- sia oli joka viikko. Niissä opeteltiin pikkupalokuntalaisten ikä huomioiden erilaisia palokuntataitoja:

kodin paloturvallisuutta, solmuja, soittamista hätänumeroon, letkun käsittelyä ja alkusammutusta. Vähitellen vaatimustasoa kohotettiin ja lopulta teini-ikässä harjoiteltiin samoja asioita kuin hälytysosastossakin. Moni hälytysosastolainen onkin aloittanut palokuntauransa jo lapsena, ja näin perustaidot tulevat selkärangasta jo 18-vuotiaana, parhaassa tapauksessa yli kymmenen vuoden kokemuksella. Hälytysosastoon voi silti kattavan koulutusjärjestelmän ansiosta liittyä aikuinenkin.

Silloin tällöin järjestetään viikko- harjoitusten lisäksi toimintaharjoituk- sia, joissa ”päivystetään” 24 tuntia ja käydään harjoituskeikoilla. Päijät-Hämeessä tämä on viety vielä pidem- mälle: siellä on jo useana vuonna jär- jestetty Lieska-harjoitus, jossa kaikki alueen nuoriso-osastot päivystävät ja harjoittelevat yhtä aikaa.

Viikkoharjoitusten lisäksi sekä nuoriso-osastossa että hälytys- osastossa kilpaillaan alueellisella, kansallisella ja kansainvälisellä tasolla. Kilpaileminen mittaa tietojen ja taitojen lisäksi myös paineensieto- kykyä ja tiimitoimintaa. Tiimitoiminta korostuu sekä kilpailuissa että keikoil- la, kun toiminta ammattimaisuudesta huolimatta on kaikille harrastus ja jokaisella on omat vahvuutensa ja heikkoutensa. Kerran opetin kilpai- lutilanteessa muutaman solmun yksikönjohtajalle, joka oli saanut solmut tehtäväkseen eikä niitä siinä hetkessä muistanut.

Nuoriso-osastolaisena ja myöhemmin myös nuoriso-osaston kouluttajana vuoden kohokohtana ovat leirit. Herralasta osallistumme yleensä pienemmälle Lahden alueen viikonloppuleirille ja suuremmalle Hämeen pelastusliiton viikon mittai- selle leirille. Lisäksi joka neljäs vuosi

Hälytystehtäviä kertyy muutamista jopa reiluun sataan vuodessa.

järjestetään suurleiri, johon saapuu palokuntanuoria koko Suomesta, jokunen ulkomailtakin. Leireillä panostetaan koulutukseen: jokainen palokuntanuori käy jonkin kurssin oman tasonsa mukaan. Kurssit aloitetaan varhaisnuorten kurseilla, joilla opetellaan lähinnä leirielämää leikin kautta. Kurssiputki päättyi omana nuoruusaikanani sammu- työn kurssiin, joka oli ensimmäinen hälytysosastossa käytävä kurssi. Nykyään kurssijärjestelmä on hiukan erilainen, mutta uskoisin, että lähes jokaisen seitsemänvuotiaan leiriläi- sen unelmana on päästä siviilikuui- seen paloautoon ajamaan keikkaa leiripalokunnassa.

Olen nyt melkein kymmenen vuotta ohjannut leirillä ryhmänjohtajakurssia 15–17-vuotiaille nuorille. Nimensä mukaisesti kurssi kouluttaa nuoria johtamaan ryhmää ja toimi- maan esimerkiksi viikkoharjoituk- sia kouluttajan apulaisena. Kurssin vetäminen on ollut erittäin antoisaa, koska kurssille hakeutuvat pääasias- sa hyvin motivoituneet nuoret. On hienoa nähdä, miten kurssilaisten ryhmähenki hioutuu leiriviikon aikana timanttiseksi ja nuoret heittäytyvät toimimaan lasten kanssa. Paras palkinto viikon työstä on, kun nuoret snäpissä tai instassa hehkuttavat kurssin olleen paras ikinä.

Viikkoharjoitusten, leirien ja kilpailujen lisäksi palokunnassa on

Pelkästään meidän palokunnastamme metsäpalossa vietettiin yli 500 työtuntia.

erilaisia projekteja. Näistä osa on myös kansainvälisiä, sillä etenkin Keski-Euroopan maissa on pitkä palokuntaperinne. Eräs hieno kilpailuprojekti toteutettiin 2016–2017, kun voitimme valmentamani Kaarinan ja Herralan palokunnista kootun 10-henkisen nuorisojoukkueen kanssa Suomen mestaruuden ja edustimme Suomea Itävallassa järjestetyissä palokuntaolympialaisissa. Kymmenisen vuotta sitten vierailimme myös Saksassa Flegessenin kylässä ystäväpalokuntamme luona, ja he puolestaan kävivät vastavierailulla.

Tässä kohtaa on rehellys nimestä myönnettävä, että itse olen viime vuosina ollut todella laiska käymään hälytyksillä. Hälytysosaston harjoituksissa käyn lähinnä pitämässä yllä ammattitaitoani ja toki vetämässä ensiapuun liittyviä viikkoharjoituksia. Nuoriso-osaston kouluttajana olen sen sijaan toiminut aktiivisesti jo 16-vuotiaasta asti. Herralassa olin myös nuoriso-osaston johtaja lähes kymmenen vuoden ajan. Kouluttajana on antoisaa nähdä nuorten kehittyvän, ja parasta on silloin tällöin huomata, että pitämässään harjoituksesta on jotain jäänyt mieleenkin.

Nuorisotoiminta on tärkeää monessa mielessä. Yksinkertaisimmillaan nuori saa hyvän harrastuksen, jossa oppii kansalaistaitoja ja saa tekemistä sekä kavereita. Monet

harrastus ajaa myös pelastus- tai terveydenhuoltoalan ammatin pariin. Vaikka ammattia palokunnasta ei tullisikaan, voisin väittää, että vapaapalokunnan nuoriso-osastolainen osaa toimia keskimääräistä paremmin vaikkapa munkkirasvan syttyessä palamaan, ja toki nuorisotoiminta on tärkeää myös hälytysosastojen jatkuvuudelle.

Minulle palokuntaharrastus on ollut antoisa osa elämää jo lähes 25 vuoden ajan. Palokuntakaverini ovatkin pitkäaikaisimpia ystäviäni, enkä ilman palokuntaa varmasti tulisi viettäneeksi niin paljon aikaa erilaisista koulutustaustoista tulevien ihmisten kanssa. Palokuntataitojen lisäksi harrastus on opettanut minulle paineensietokykyä, johtamistaitoja ja tiimityötaitoja – asioita, jotka ovat kullannarvoisia myös meidän työsamme. Haaveammattini ensihoitotiläkäarinä on pitkälti syntynyt VPK:n myötä, ja myös kenttä toimintaympäristönä on harrastukseni ansiosta huomattavasti tutumpi. Ensihoitohaave onkin toteutumassa nyt, kun reilun vuoden kuluttua pääsen kokeilemaan työtä lääkäriyksikössä. Jos siis pohdit toiminnallista ja hyödyllistä harrastusta lapsellesi tai vaikka ihan itsellesikin, kannattaa googlata lähin VPK. Mutta varo, siihen voi jäädä koukkuun! ■

Kylkiasento aluekilpailussa. Kuva Ida Hännikäinen, 2013.

Minä ja veljeni nuoriso-osaston päivystysharjoituksen jälkeen kaikkemme antaneena. Kuva Natasha Simosen perhealbumista.

► Ensimmäinen suomalainen vapaapalokunta perustettiin Turkuun vuonna 1838. Turun VPK onkin pohjoismaiden vanhin yhä toiminnassa oleva vapaapalokunta. Eräs toiminnan alkuun saattanut tekijä oli ajatus siitä, että 11 vuotta aiemmin riehunut Turun palo olisi voitu hallita paremmin järjestäytyneellä sammutustoiminnalla.

Suomessa toimii tällä hetkellä noin 500 vapaapalokuntaa ja 200 puolivakinaista palokuntaa, joissa jatkuvassa hälytysvalmiudessa on 15 000 henkilöä. Nykyään etenkin maaseudulla VPK saattaa olla kunnan ainoa palokunta, ja usein niiden ensivasteyksiköt ovat henkeä pelastavassa roolissa defibrillaattoreineen.